

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus VI. De Privilegiis in specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

tur vel lege universali, vel mandato, aut rescripto hominis *expresse* illud non revocante; quia Princeps præsumitur talia privilegia ignorare; ac ideo, nisi exprimat, nolle revocare. Unde hujusmodi privilegia, Corpori juris non inserta, nunquam revocantur privilegio, nisi prioris mentionem faciat, sive utrumque sit generale; sive secundum generale, & primum speciale: ratio est eadem; si autem prius privilegium est generale, & posterius speciale, illi derogatur solum, in quantum est huic contrarium. Nam generi per speciem derogatur; & posterius est quadam exceptio ab illo generali.

1236 Not. 3. Per sententiam datam contra privilegium, hoc non revocari tacite; quia vel sententia pro poena infligit privationem privilegii? & sic est expressa revocatio; vel solum dicit, quod in eo casu privilegium non obstat? & sic non est revocatio, sed reprobatio, seu judicialis declaratio, quod privilegium ad eum casum se non extendat: si autem privilegium revocetur per legem, ut hæc revocatio valeat, requiritur ea promulgatio, quæ generaliter requiritur, ut lex incipiat obligare: Si autem fiat privatim, vim non habet, donec innotescat privilegiato. Nam notitia revocationis debet haberi a privilegiato, ut illa sortiatur effectum, de qua notitia discurrendum est proportionaliter, sicut de notitia legis, ut vim obligandi obtineat, juxta dicta l. 1. tit. 2. de constitut. Et hæc de privilegiis in genere.

ARTICULUS VI.

De Privilegiis in specie.

Cum hoc titulo pluribus locis agatur de certis privilegiis in specie, cujusmodi sunt privilegia exemptionis à jurisdictione Ordinariorum; immunitatis à solutione decimarum, etiam novalium; facultatis celebrandi, vel audiendi divina tempore interdicti; celebrandi in altari viatico &c. de singulis in particulari aliquid dicendum venit.

§. 1.

De Privilegio Exemptionis à jurisdictione Ordinariorum.

1237 Cum jam lib. 1. tit. 2. de Constitutionibus, egerimus de lege Episcopali,

tam jurisdictionis, quam Diocesana, ibidemque resolverimus, an & qualiter Regulares exempti sint ab ejusmodi legibus; an à jurisdictione Legatorum Papæ? qualiter eximantur à jurisdictione Ordinariorum quoad punitionem, si delinquant in loco non exempto? &c. tangemus hic ea tantum, quorum specialis mentio fit hoc titulo in materia Exemptionis.

Quæstio igitur est, 1. an ex solutione census annui, qui Papæ solvitur, rectè probetur privilegium exemptionis ab Ordinario? 2. Ex hoc præcisè non probari, ut habetur in c. *Recepimus*, 8. h. t. quia cum Ecclesia possit censualis esse Papæ, quin hoc sit in signum exemptionis, sed solum protectionis, ut ait textus, ex dicta solutione census præcisè, non rectè inferitur exemptio: Sic Alexander III. cit. c. 8. Et ideo exemptio, nec ritè probatur ex literis Apostolicis per hoc præcisè, quod quis nominatim cum omnibus rebus suis sub Apostolicæ Sedis protectione existere declaratur, ut aperte resolvit Innocentius III. in c. *Ex parte*, 18. eod. Hinc aliud est, quando in privilegio, vel scripto non principaliter collato ad dandam libertatem, seu exemptionem, solum narrat, talem Ecclesiam ad jus, & protectionem Ecclesiæ Romanæ pertinere; aliud, si in eo de negotio exemptionis agatur, & disponat, aut decernat per suam sententiam asserens illam exemptam esse, *juris D. Petri existere, ad jus, vel Romanam Ecclesiam simpliciter, vel immediatè pertinere*; Si primum? ex eo non rectè probatur exemptio ex tali scripto; quia talis narratio potest procedere ex errore facti; & pertinere ad Ecclesiæ Romanæ protectionem, stare potest sine exemptione: secus est, si secundum, sic enim significat modum specialem, quo pertinet ad Ecclesiam Romanam ultra illum, qui convenit omnibus aliis Ecclesiis (omnes enim aliæ Ecclesiæ per totum orbem generaliter illi subsunt) aliàs enim ea verba nihil operarentur. Sic c. *se Papa*, 10. h. t. Eandem exemptionem significant hæc verba in rescripto expressa: quod Ecclesia sit libera, seu quod potiat Ecclesiæ Romanæ libertate, vel quoad hoc prærogativa gaudeat speciali: vel etiam, si indefinè dicatur, quod Ecclesiæ Romanæ annum centum solvat, ad indicium *percepta libertatis*, vel quod Ecclesiam illam eximat ab Ordinarii potestate, vel quod non audeat illis

illic Episcopus Cathedram, seu sedem collocare (in locis enim exceptis hoc non possunt Episcopi. Gl. hic. V. *Collocare*) vel quod in ea Episcopus non possit quidpiam imperare, vel ordinare, aut ullam jurisdictionem exercere. Similiter si aliqui à Papa recipiantur in proprios, & speciales subiectos, censentur exempti, non item si in proprios, & speciales filios Romanæ Ecclesiæ sint suscepti, tales enim non ideo sunt exempti. Si verò dicatur simpliciter, quod aliqua Ecclesia Romana Ecclesiæ annuum censum solvat, non propterea Ecclesia exempta dici debet (non enim omnes Ecclesiæ exemptæ solvunt censum, nec omnes, quæ solvunt, sunt exemptæ, gl. hic V. *Censum*) sed neque dici debent exempti, si aliquibus privilegium concedatur circa aliqua, ut quod non possint excommunicari, suspendi, vel interdici ab alio, quam à Papa, vel ejus Legato, vel quod in speciales Romanæ Ecclesiæ filios sint assumpti, vel aliquid aliud specialiter à Sede Apostolica eis sit indultum, etiam si postea in privilegio sequatur, quod Ecclesiæ Romanæ ad iudicium perceptæ libertatis, annum censum solvant: his enim, & similibus casibus sic inferis articulis privilegiari, quantum ad alia, jurisdictioni Ordinarium sunt subiecti. Additur in fine hujus c. quod per prædicta (quæ exempli causâ allata sunt) Papa non intendat aliis exemptionum, vel libertatum modis, si reperiantur in literis Apostolicis privilegiorum, vel eorum effectibus derogare. Sic dictum c. 10. h. t.

1239 Ex dicto textu colliges 1. cum in questione, an ex hoc, vel illo rectè colligatur alterum, Pontifex per quædam exempla statuit, ex quibus affirmandum? quædam, ex quibus non affirmandum sit? ea non poni, ut alios modos excludant, vel non includant, ut patet ex c. postremis verbis cit. c. 10. Collig. 2. ex eo, quod in aliquo scripto, vel dispositione Papæ incidenter aliquid referatur, non autem principaliter de eo, de quo agitur, non rectè probari (narrata sic esse) ex tali scripto, licet narrans ea possit concedere. Narratio enim naturâ suâ non probat, sed probanda est. Collig. 3. non probari plenam exemptionem ab Ordinario per hoc, quod in privilegio dicatur in signum exemptionis, ne quis possit excommunicari ab Ordinario, vel censuris subiecti, solvi censum Papæ; sed solum exemptionem ab illo jurisdictionis actu expresso.

Quæstio est 2. an exemptio ab Ordinario rectè probetur ex eo, quod alicui v. g. Collegio, vel Monasterio, à Summo Pontifice concessum sit, fructus Ecclesiæ sibi subiectæ in suos usus convertere? De hoc agitur in c. *Pastoralis*. 19. h. t. ubi Pontifex Episcopo Elidensi sic rescribit: interrogasti, utrum vitis religiosi, quibus à Sede Apostolica est indultum, ut Ecclesias suas in proprios usus possint convertere de cedentibus personis earum, licet auctoritate propriâ possessionem earundem intrare, vel per diocesana Episcopum in ipsa sint potius inducendi. Ad quod resp. nisi forte in indulgentia summi Pontificis id contineatur expressum, suo Episcopo inconsulto, in possessionem ipsarum eis non est licitum introire? *quia per indulgentiam hujusmodi Episcopali juri non credimus derogari.*

Ex hoc c. sequitur ad propositam quaestionem dicendum negativè, nisi forte in indulgentia Summi Pontificis id contineatur expressum: *suo Episcopo inconsulto*. Sequitur 2. ejusmodi Religiosos auctoritate propriâ non posse tales Ecclesias ingredi, sed inducendos Episcopi auctoritate, cui aliâ subiecti sunt, vclerant; quia per illam indulgentiam convertendi fructus ejus in proprios usus, Episcopali juri non derogatur; id, quod etiam constat ex c. 7. de offic. Archi. Diacon. c. *Placuit*, 16. q. 6. gloss. in dict. c. 19. V. *Possessionem*; & L. 7. C. unde vi. Sequitur 3. per illam indulgentiam non mutari qualitatem Ecclesiæ, ut si prius fuit Collegiata, desinat esse talis; vel si fuit curata, & secularis, Monasterium liberetur ab onere ibi tenendi personarum, quæ faciant Collegiam, vel exerceant curam, & quidem dependenter ab approbatione Episcopi, & institutione, si sit Patronata.

Quæstio est 3. an exemptus realiter, nimirum ratione unius loci, vel rei, co ipso etiam exemptus sit ratione alterius loci, vel rei? *re. negativam esse definitam in c. Cum Capella*. 16. h. t. ubi ponitur, quod cum Capella Ducis Burgundiæ gauderet speciali privilegio, vi cujus nullus Ordinarius posset censuram ferre in personas Canonicorum dictæ Capellæ, quidam Canonici ejus vi præfati privilegii dixerint, se in omnibus exemptos à jurisdictione Ordinarii, quo ad Pontificem delato per Episcopum Linganensem (sub quo illi aliquas Parochias obtinebant) Innocentius III. mandavit Episcopo, ut, in quantum exempti sunt ratione illius

illius Capellæ, reverenter deferant Apostolicis privilegiis; sed ratione aliarum Parochiarum, & locorum, quæ aliàs ad jurisdictionem dicti Episcopi pertinerent, ex debito officii sui contra eos liberè procedant.

1243 Ex hoc textu sequitur 1. exemptum realiter, nimirum ratione certi loci à correctione Ordinarii, si delinquat extra talem locum, non esse exemptum, sed posse corrigi ab Ordinario; quia pro loco non exempto non patrociniatur ei exemptio realis, ratione alterius loci. 2. Sicut Capellas Principum, & Capellanos eorum in spiritualibus subesse jurisdictioni Ordinarii æquè, ac ipsorum Principes; cum Episcopus intentionem quoad exercitium suæ jurisdictionis in tota diœcesi fundatam habeat in jure, per c. *Cum Episcopus*, 7. de offic. Ordin. in 6. & dicens, se exemptum, id probare teneatur. An autem privilegium exemptionis concessum Monasterio, & omnibus ejus Capellis etiam porrigatur ad eas, quæ primum potestæ extractæ sunt? sub opinione est, affirmante Gloss. in cit. c. 16. V. *In quantum exempti*; negante Pirhing h. t. n. 40. & volente probabilius privilegium cadere solum super præsentem; arg. L. 7. ff. de auro & argent. legat. ubi dicitur, si ita legatum sit: *vestem meam, & argentum meum tibi lego*, intelligi solum aurum præsentem; præsertim cum hujusmodi privilegia sint odiosa, utpote restringentia jus Ordinariorum.

1244 Sed hæ rationes non præponderant opinioni Glossæ. Nam argumento à dicta L. 7. in præsentem casum non est locus; cum enim, quod testatoris auro accrescit primum à morte, non sit sub ejus dominio; dum vivit, & post mortem non sit ipse, nunquam verificatur *ly meum*; contra Monasterium etiam in nova capella verificatur *ly meum*, præsertim, cum ædificium factum in fundo meo, fiat meum. Alterum autem, quod dicitur, exemptionem à jurisdictione Ordinariorum, odiosam esse, simpliciter negatur; nam in quæstione, num hæc vel illa dispositio favorabilis, aut odiosa sit, non attenditur, nisi finis directè intentus à disponente; qui si sit *favere*? (præsertim causâ Religionis, & meritorum in Ecclesiam DEI) dispositionem facit simpliciter favorabilem; si gra-

vare? simpliciter odiosam, ut colligi potest ex dict. an. 724. & 735.

Quæstio est 4. an exempto capite cen. 1245 feantur etiam exempta membra, seu exempto Monasterio, aut Ecclesia; etiam exempta censeantur capellæ illi subjectæ? Antequam resolut. not. ad cognoscendum, an Ecclesia aliqua Prælato inferiori, pleno, vel non pleno jure subjecta sit? attendendum, an Episcopus loci in illa nullum jus exerceat, vel aliquod? si primum? censeatur subjectam illi *pleno jure*; si secundum? *non pleno jure*. Sic Gloss. in c. *Quoniam*, 21. h. t. & Abbas ibid. n. 1. Hinc quando alicui Ecclesia conceditur, utroque jure, nimirum in temporalibus, & spiritualibus, idem esse vult Pirhing cit. n. 44. h. t. ac concedere, *pleno jure*. Censeatur autem concessa *jure in spiritualibus*, cum illi datur potestas instituendi, & destituendi Clericos, aliaque jurisdictionalia exercendi: *in temporalibus* autem, quando habet jus percipiendi rationales redditus, vel saltem exigendi rationes rerum temporalium; quibus positus:

1246 B. Per exemptionem, à Papa concessam Monasterio, non censeatur exemptas capellas illi subjectas jure non pleno; secus, jure pleno. De primo casu agitur in c. *Ex ore*, 17. h. t. ubi membra Monasterii Evasincensis, vel eorum loco Abbas, Vigoricnsis Episcopo jubentur exhibere reverentiam, obsequium, & honorem, quia non probavit se *exemptum pleno jure*; sed solum *in aliquibus*, in aliis Ordinario exercente suam jurisdictionem. De secundo autem casu agitur in c. *Quoniam* 21. eod. ubi cum Monasterium, in diœcesi Episcopi Nepesini situm, Ecclesiam S. Basilii de Flageno vellet omnino exemptam propter productum aliquem articulum, Monasterio, & Ecclesiis suis satis favorabilem; Procurator autem Monasterii in judicio confessus esset, quod Episcopus in dicta Ecclesia percipiat jus Episcopale, consequenter actum aliquem suæ jurisdictionis in ea exerceat, Pontifex decrevit; dictam Ecclesiam ab Episcopo posse interdici, & excommunicari Monachum, seu Clericum ad ejus regimen deputatum; rationem reddens, quia ille articulus, seu capitulum ex privilegio à Procuratore Monasterii productum, intelligendum est *de subiectis Monasterio, utroque jure*; id quod non habebat Ecclesia S. Basilii.

Præter

1247

Præter hæc not. 1. exemptâ Ecclesiâ cenferi etiam exemptos eâdem Exemptione omnes Clericos, vel Regulares illius Ecclesiæ; quia nomine Ecclesiæ veniunt omnes ejus ministri, ac personæ deputatæ ad ejus servitium, excepto Presbytero ibidem Curato, quoad ea, quæ ad curam animarum pertinent, ut constat ex c. *Per exemptionem*, 9. h. t. in 6. ubi, cum tres quæstiones essent propositæ; prima, quid intelligatur per Ecclesiam, quando illa eximitur? 2. quando eximuntur ejus Canonici? 3. quando Clerici? ad singulas respondet Pontifex c. 9. h. t. in 6. his verbis: per exemptionem Ecclesiæ concessam, ipsa Ecclesiæ, & ipsius Monachi vel Canonici, Clerici etiam & conversi, perpetuoque oblato (non autem Ecclesiæ ejusdem Presbyter, qui parocianorum curam habet, quoad ea, quæ ad curam eandem pertinent, nec ipsi parociani etiam) intelliguntur exempti. Verum si Canonici alicujus Ecclesiæ eximantur: ipsi soli Canonici, non autem Ecclesiæ, vel alii ejus Clerici sunt exempti. Si autem Clerici cujusvis Ecclesiæ eximantur: tunc tam Canonici, quam alii Clerici eximuntur, non tamen Ecclesiæ: nisi aliud in exemptionis privilegio exprimat.

1248

Ex hoc textu sequitur 1. responsionem datam numero præcedente clarè approbari. 2. per hoc, quod exempta sit Ecclesiæ à jurisdictione Ordinariorum, non cenferi exemptos Parochianos talis Ecclesiæ. 3. si eximantur Canonici alicujus Ecclesiæ non cenferi eo ipso exemptam Ecclesiam, nec alios ejus Clericos; sed solos Canonicos. 4. si eximantur Clerici alicujus Ecclesiæ, cenferi etiam exemptos tam Canonicos, quam Clericos ejusdem, non tamen Ecclesiam; nisi aliud in exemptionis privilegio exprimat. Hæc tamen omnia videntur intelligenda de personis, quæ sunt de Corpore talis Ecclesiæ. Unde, si Prælatus, vel Vicarius non forent de corpore Ecclesiæ, non intelligerentur exempti etiam exemptâ Ecclesiâ, ut docet Erasmus Cochier de Jurisdic. Ordin. in Exemptos, p. 4. q. 37. à n. 1. apud Barbof. in cit. c. 9. n. 2. Et quamvis Pithing. h. t. n. 48. in fine velit, exemptis Clericis alicujus Ecclesiæ, non cenferi exemptos Conversos, & Oblatos non Clericos; quia cum exemptio sit odiosa, strictè accipienda sunt ejus verba; rectius tamen negatur allata rationis suppositio, quod exemptio Ecclesiarum sit odiosa, ut diximus supra, & alibi; tenetque Suarez l. 8.

Tom. V.

de Legib. c. 27. Sylvester V. *Privilegium*, q. 3. Sanchez de matrim. l. 8. D. 1. D. 1. n. 13. Layman l. 1. tr. 4. c. 23. & complures alii; cum summa ratio sit, quæ pro Religione facit, *L. sunt persona*, ff. de Relig. & sumptib. funerum. Ad rationes autem in contrarium respondimus l. 1. tit. 2. de Constitut. Unde, quando dicitur: Episcopum super subjectione omnium, in sua diocesi, in jure communi fundatam habere intentionem, verum est contra illos, qui suam exemptionem probare non possunt; prout hoc ostendimus ibidem, ipso jure communi faciente hanc exceptionem. An autem, & qualiter exempti coram Ordinario possint conveniri, ac ab eo corrigi, & puniri, si delinquant? jam expositum est à nobis l. 1. tit. 2. ubi etiam declaravimus, respectu quorum exemptorum, & causarum locus sit c. *Volentes*, 10. h. t. in 6. & aliis dispositionibus super eo fundatis.

Alia quæstio est, an in eos, qui dicunt se exemptos ab Ordinariorum jurisdictione, nihilominus possit Ordinarius exercere jurisdictionem suam, dum privilegium fuerit exhibitum, & probatum? R. de hoc casu tractari in c. *Cum persona*, 7. h. t. in 6. ubi tres quæstiones sibi propositas resolvit Clemens IV. Prima erat, quid juris sit, quando quis solo privilegio se dicit exemptum? Ad hanc, postquam dixisset, *prætextu exemptionis à personis Ecclesiasticis multa præsumi, quæ ipsi infamiam pariunt; & alis lesionem, Ordinariorum correctiones & ordinationes subterfugiendo, ac eorum forum, sive judicium declinando; & propterea super hoc de salubri remedio providere se velle*, sic respondet in cit. c. 7. *S. statuimus*, ibi: statuimus, ut ii, qui se asserunt per privilegia, seu indulgentias Apostolicæ Sedis exemptos: à locorum Ordinariis requisiti, hujusmodi privilegia, & indulgentias (quibus dicunt se fore munitos) ipsis Ordinariis in loco congruo, & securo, aut aliquibus prudentibus viris, omni suspitione carentibus, ad hoc per dictos Ordinarios deputatis intra terminum competentem pro facti qualitate, ipsorum Ordinariorum, vel delegatorum suorum arbitrio moderandum, justo impedimento cessante, ostendere, ac ad legendum integraliter exhibere: nec non de articulis, de quibus controversia fuerit, transcriptum tradere teneantur. Si autem ad fundandam intentionem super hujusmodi libertate solummodo prescriptionem canonicam duxerint apponendam: eisdem Ordinariis,

Nn

vel

vel delegatis ab eis viris prudentibus non suspectis, de præscriptione hujusmodi facere debent fidem.

1250 Ex hoc textu sequitur, 1. qui volunt, se contra Ordinarios tueri eò, quòd habeant exemptionem à Sede Apostolica concessam, nisi aliàs notorium sit, exemptionem illis legitime competere, teneri ad ejus probationem. Quia privilegia sunt quid facti; ea verò, quæ facti sunt, non præsumuntur, sed probari debent, L. si quis ff. de Judiciis; nisi aliunde notoria sint; quia *notoria non indigent probatione* per. c. *Evidentia*, de accusat. c. *Manifesta*, 2. q. 1. Unde *notorium* non debet probari, sed allegari, secundum Doctores in Rubr. tit. de Probat. Allegatio enim notorii, dicitur probatio. Appellatione autem *notorii*, venit omne illud, quod aliquà tergiversatione celari non potest; Sic Menoch. de arbitr. casu 166. n. 4. vel, quod ex actis judicii constat; Sic Mascard. de probat. conclus. 1101. à n. 13. vel confessione in judicio; Farinac. in praxi crimin. p. 1. q. 21. n. 31. V. infra n. 1259. & seq.

1251 Sequitur 2. volentem se tueri contra Ordinarium propter exemptionem *allegato solo privilegio*, ubi hoc non est notorium quoad titulum, & possessionem, nec insertum est juri communi, teneri privilegium justo impedimento cessante, intra terminum ab Ordinario præfigendum, in loco congruo, & securo, edere, & exhibere ipsis Ordinariis integraliter ad legendum, vel aliis prudentibus omni suspitione carentibus per Ordinarios deputatis; & de articulis, de quibus controversia fuerit, transcriptum tradere; patet ex præcedente textu. Dixi 1. *integraliter*, seu totum, nimirum, ut ex antecedentibus & sequentibus articuli controversi melius declararentur; Dixi 2. teneri, tradere transcriptum, seu copiam, vel transumptum ex instrumento privilegii; intellige, *non totum*, sed solum quoad eam partem, quæ controversi articuli continentur, ut patet ex textu; & constat ex c. *Contingit*, 5. de fide instrumentorum, ubi super hac quæstione Cœlestinus III. Abbati S. Secundi sic rescribit:

1252 Contingit interdum, ut dicitis, quòd, quandocumque cum aliquo litem habetis, privilegium vestrum adversæ parti cogimini plenius exhibere; unde accidit, quòd occasione unius capituli, super quo conve-

nimini: plurima litigia suscitantur: Confusul: tuæ taliter respondemus: ut, *quandocumque super exhibendo privilegio*, vel indulgentia, seu instrumento fueritis requisiti, præsentem iudicem, aut aliquibus prudentibus viris deputatis ab ipso, *audiente parte contrariâ, tantummodo recitetur, ita, quòd si tantum super uno Capitulo quæstio fuerit, illud solummodo describatur: & adversæ partis copia ejus fiat.* Ex quo textu clarum est, cum quis asserit aliquid sibi competere vi privilegii, & hoc ipsum probandum est ab asserente, hunc non teneri omnia, quæ sunt in privilegio contenta, sed ea tantum, quæ pertinent ad quæstionem controversam, ex privilegio, vel instrumento recitare coram Iudice, vel aliquibus prudentibus Viris, audiente parte; & eam solummodo descriptam, parti adversæ copiam esse faciendam.

Altera quæstio erat, an Ordinarius possit suam jurisdictionem exercere in exemptos, donec exemptionem probent, si *solum præscriptionem* pro sua exemptione allegent? & ad hanc quæstionem constat resolutio Clementis IV. ex allegatis supra verbis ejus n. 1249. in fine; nimirum eos pariter teneri ad probandam præscriptionem. Si autem (quæ erat tertia quæstio) tales asserant se *privilegio & præscriptione* munitos; ac privilegium exhibeant, at libertatem non probent plenè, sed tantum causam præscribendi, eos teneri ad probandam præscriptionem 40. annorum, non utcumque, sed simul, quòd non fuerit violenta, clandestina, vel precario concessa. Sic enim loquitur in cit. c. *Cum persona*, 7. §. *quod si tales*. ibi: quod si tales *privilegio & præscriptione* asserant se munitos privilegium quidem ipsum exhibeant, ut in primo hujusmodi constitutionis articulo superius est expressum. Et si privilegium exhibitum non ad plenum per se sufficiat ad exemptionem, seu libertatem hujusmodi comprobendam, sed tale est, quod saltem causam præbeat præscribendi coram personis prædictis annorum 40. præscriptionem teneantur probare; præscriptionisque probatione pendente, licet ordinariorum intentio de jure communi fundetur: tamen quia de privilegio (quod saltem causam præscribendi præbet) factum fidem in libertatis, vel exemptionis possessione, non violenta, non clandestina, non concessa precario, de qua fidem coram eis-

dem fecerint, *non turbentur*: si verò privilegium per se sufficiens, quando solo privilegio se defendunt, vel saltem tale, quod præscriptioni canonicae causam præster, cum præscriptionem allegant, non exhibuerint, ut est dictum (cum de jure communi Ordinariorum intentio sit fundata) sua jurisdictione uti possint in eisdem liberè: donec de præscriptione Canonica (ut præmissum est) fecerint plenam fidem.

1254 Ex dictis resolvi potest questio in n. 1249. proposita. Nam cum hæc questio fieri non possit, nisi quando dubitatur de exemptione; quia si notoria est exemptio, clarum est, non posse Ordinarium uti jurisdictione suâ in taliter exemptos; quia probatione non indiget, per dicta n. 1250. eo ipso in casu exemptionis non notoriæ, sed primùm probandæ, Ordinarius poterit quidem stante dubio de illorum exemptione, uti jurisdictione suâ in eos, qui dicunt se exemptos, vel solo privilegio, vel solâ præscriptione canonica, dum vel hanc, vel illud legitimè probent; non autem allegato utroque simul, si privilegium, esto non plenè probet libertatem, seu exemptionem, probet tamen causam, seu titulum præscriptionis eâ probatione, quam singuli casus exigunt, ut diximus à n. 1250. Ratio responsionis nostræ est ex claris verbis Papæ præcedente numero allegatis.

1255 Præter datam resolutionem ex cit. c. 7. notandum ulterius 1. esto jus commune resistat præscribenti, non obstate, sed sufficere præscriptionem 40. annorum cum titulo, ut in præsentis casu, ubi ad probandam exemptionem à jurisdictione Ordinariorum, qui cæteroquin suam jurisdictionem in jure communi fundatam habent super omnes in sua dioecesi, sufficit probata præscriptio 40. annorum, non violenta, non clandestina, non præcario concessa.

1256 Notandum. 2. Judices Ordinarios posse cognoscere, an sua sit jurisdictio, consequenter exceptiones declinatorias sui fori, & incompetentiæ, quando se opponentis exemptio non est notoria; quia ille intentionem suam fundatam habet in jure communi. Nam tali casu non dicit jus in propria causa, ex qua principaliter interesse prætendat; sed solum in consequentiam; cum jura sui muneris, jure communi fundata, tueri teneatur; & directè agatur ad commodum Ecclesiæ. V. Layman. l. 3. tr. 6. & constat ex L. *Literis*, Tom. V.

de Rescript. ac L. *Si quis ex aliena*, ff. de re judicata.

Not. 3. manutationem Ordinariorum non evitari per hoc præcisè, quòd privilegium exhibeatur; sed requiri simul adesse quasi possessionem exemptionis ab eius jurisdictione; quia, cum Pontifex in cit. c. *Cum persona*, dicit, *non esse turbandos*, qui pro exemptione sua exhibent privilegium, & allegant præscriptionem, si de privilegio (quod saltem causam præscribendi præbet) faciant fidem *de libertatis, vel exemptionis possessione*, licet Ordinariorum intentio de jure communi fundetur; necessariò præsupponitur ad hoc exemptionis *possessio probata*.

Not. 4. hanc quasi possessionem exemptionis non rectè probari ex eo, quòd Ordinarius in eos (qui dicunt se in possessione exemptionis) nullum exercuerit actum jurisdictionis; sed requiri, quòd probetur, venisse casum exercendi talem actum, & volentem exercere illum, fuisse repulsam, quin aliquid jure moverit in contrarium contra talem repulsionem, ut constat ex dict. supr. Dixi autem probandam esse quasi possessionem exemptionis cum titulo; aliàs enim sola possessio, contra Ordinariorum intentionem in jure communi fundatam non relevat, ut patet ex illis verbis cit. c. *Cum persona*, ibi: *quod saltem causam (hoc est, titulum) præbeat præscribendi*.

Not. 5. quod diximus supra n. 1250. quando exemptio est notoria, taliter exemptum non teneri ad exhibendum privilegium, probari etiam ex Clement. *Pastoralis*, de sent. & re judicat. ubi dicitur, sententiam latam contra citatum, extra citantis territorium existentem, nullam esse ipso jure, ut exponit Joannes Andreas in Rubrica, sed ubi privilegium exemptionis est notorium, pariter notorium est, privilegiatum, ac taliter exemptum existere extra citantis territorium, quantum est in ordine ad effectum subjectionis relatè ad jurisdictionem ordinariam ejus, à quo notoriè exemptus est, ergo. Ita Sylvester V. *Exemptio*, q. 7. & 8. & complures alii.

Not. 6. idem dicendum esse, quando Judici est notum privilegium; tunc enim non tenentur privilegiati illud exhibere. Patet ex c. *si duobus*, de appellat. ubi dicitur, quòd si quis appellaret ad Papam, & citatus à iudice suo non comparuit, nec responsalem misit, tenet ex-

communicatio contra eum pro contumacia lata, *nisi iudex sciret eum appellasse.* Ubi Glossa *verf. nisi*, dicit, quod si notum illi erat, quod non erat de sua jurisdictione, non tener sententia, nec alius tenebatur comparere, quia, qui scit, certiorari non debet.

1261 Ex hoc inferitur, Mendicantes non teneri exhibere privilegium suæ exemptionis, nec citatos ab Ordinario teneri comparere; quia sua exemptio est notoria, & sunt in longo tempore possessionis. Sic Sylvest. q. 7. præsertim quia Mendicantes habent privilegium, ut non teneantur exemptionem suam; utpote *notoriam*, allegare, quod refert Tabiena, Armilla n. 1. Compendium Minorum V. *exemptio*, n. 23. Corduba in additionibus ad Compendium Minorum, V. *privilegia Fratrum*, *verf. quoad*, §. 10.

1262 Not. 7. à compluribus in dubium verti, an Episcopus per censuras compellere possit Exemptos in omnibus illis eventibus, in quibus jurisdictionem habet erga ipsos? Nam potest quis exemptus esse à jurisdictione Ordinarii, ne possit ab illo censuris compelli, licet exemptus non sit in aliis. Sic potest Episcopus contra Exemptos Regulares procedere, quando iniuste detinent conjugem alterius, de quo Sanchez l. 7. matr. D. 33. n. 22. Ordinatio enim competit jurisdicção contra extraneos, & exemptos impediens suam jurisdictionem per c. *dilectus*, in fine de Pœnis, ibi: *ne judicialis evanescat auctoritas*, cum de litigatoris improbitate confiterit, adversus assertionem iudicis temerè pronuntiantis, juxta Superioris arbitrium digna poterit animadversione puniri. Quo posito:

1263 R. non posse Episcopum prædictos Exemptos censuris compellere, si privilegium speciale habeant, ne possint excommunicari, suspendi, vel interdici; nisi expressè illi concedatur, ut possit in tali vel tali casu contra illos etiam per censuras procedere. Ratio sumitur ex c. 1. de privileg. in 6. §. *In eos autem*. Nam postquam ibi dictum fuisset, habere Episcopum jurisdictionem in Exemptos delinquentes, aut contrahentes extra locum exemptum (de quo jam diximus l. 1. tit. 2. id procedere solum *de exemptis tantum localiter*) statim in textu subjungitur: in eos autem, quibus ne interdici, suspendi, vel excom-

municari à quoquam valeant, à Sede Apostolica est indultum (sicut sunt religiosi quàm plures) in quorum privilegiis continetur, ne quisquam Episcopus, vel Archiepiscopus monasteriorum tuorum monachos pro ulla causa, ullove loco interdiceret, suspendere, vel excommunicare præsumat, *iidem Ordinarii jurisdictionem suam, quantum ad ista, ubicunque illi fuerint, penitus exercere non possint.*

Confirmari hoc potest 1. ex eo, quia licet Episcopus exemptos citare possit, quando eorum exemptio non est notoria, sed dubia, juxta dicta à n. 1250. consequenter uti jurisdictione suâ, donec de sua exemptione legitime doceant; nequit tamen eos *compellere per censuras*, ut compareant, si notorium sit, aut ipsi notum, eos speciali privilegio munitos esse, ne possint excommunicari, &c. cum clausula irritante. Sic Joannes Andr. c. *Scienti*, de regul. juris in 6. n. 7. Rosella V. *Exemptus*, & complures alii.

Confirmari potest 2. quia quoties Tridentinum in decretis subiecit Exemptos Episcopis, ut contra eos procedere possint etiam per censuras, *id explicuit*, ut constat ex ejus decretis; ergo in aliis, ubi hoc non explicat, non voluit eis hanc jurisdictionem concedere. Ant. pat. Nam Sess. 25. de Regul. c. 16. conceditur Episcopis, ut per censuras cogant Exemptos restituere bona Novitiis resipiscenibus, & c. 5. ut Moniales impositioni Clausuræ inobedientes, aut contradicentes per censuras compellant; & Sess. 22. in decreto de vitand. & observand. in celebrat. missæ, ut per censuras procedant contra Exemptos celebrantes in Oratorio privato, aut horis non debitis, &c.

Econtra in aliis decretis ejusdem Sess. 25. in pluribus subjiciuntur Episcopis Exemptis, quin addatur, quod eos ad eorum observantiam per censuras compellere possint, ut constat ex c. 13. de processibus publicis, & controversiis super præcedentia componendis; c. 14. de potestate puniendi delinquentes in certo casu; c. 17. de exploranda voluntate puella professionem edituræ &c. Unde licet verum sit, ei competere jus compescendi per censuras, qui habet jurisdictionem specialem cogendi in foro externo; cum datâ cuiuspiam jurisdictione ad aliquid, videantur quoque data omnia, sine quibus ea exerci-

ceri non potest, juxta c. Pastoralis, & c. Praterca, de offic. delegat. ac L. 2. ff. de jurisdic. omnium Judic. (alias enim inutilis, & frustra foret) id tamen procedit solum in casu seclusae specialis exemptionis ab ea jurisdictione cogendi per censuras; relicta potestate aliarum poenarum; quo jam fit, dictam potestatem non esse inutilem. Privilegium porro speciale, ne ab Ordinariis compelli possint per censuras, habere Mendicantes, liquet ex eorum Compendio, V. Exemptio, & testatur Sanchez cit. l. 7. D. 33. n. 23. & nostra Societati concessit specialiter Paulus III. 1549.

§. 2.

De privilegio immunitatis à solvendis Decimis.

1267 **Q**uestio est, an privilegium alicui, v. g. Ecclesiae concessum, ne teneatur solvere Decimas Episcopales, intelligendum veniat non solum de bonis, & possessionibus, quae tunc erant, quando tale privilegium concessum erat; sed etiam futuris, & deinceps acquirendis? De hoc agitur h. t. in c. Quia circa, 22. ubi Papa dictam questionem resolvit affirmative (ut patet ex textu supra relato) sub duplici tamen conditione. 1. si ea decimarum remissio facta extitit secundum canonicas Sanctiones. 2. si facta sit, indefinite Decimas remittendo; cujus causam ibidem reddit Pontifex; cum nihil exceperit, & potuerit exceperisse, ac in beneficiis plenissima sit interpretatio adhibenda, nec debeat una eademque substantia diverso jure censeri, intellexisse videtur, non solum de decimis possessionem illius temporis, sed futuris.

1268 Dicitur autem remissio decimarum Episcopaliū facta secundum canonicas sanctiones. 1. si facta sit cum consensu Capituli, c. sine exceptione, 12. q. 2. c. Cum nos, 3. de his, quae à Praelato sine consensu Capituli. 2. si causa necessitatis, vel utilitatis, vel pietatis, sine gravi damno Ecclesiae remittentis, per c. Apostolica, 9. de donationib. junctā Gloss. V. Secundum canonicas. Per decimas autem Episcopales, intelligitur quarta canonica, quae juri communi, ad onera Episcopatus sustinenda, solvenda est Episcopo ex omnibus decimis, pertinentibus ad Ecclesias inferiores, c. de quarta, 4. de praescript. c. Conquerente, 16. de offic. Ordin. ubi tamen adverte, resolutionem de remissione decimarum ex possessionibus

etiam futuris procedere, quando ipse, cui alias solvi deberent, indefinite illas remittit. Nam ibi procedit ratio, quod, cum nihil exceperit, & potuerit excipere, videatur concessionem intellexisse de decimis ex possessionibus etiam futuris.

Si queras, quid dicendum de remissione solvendi decimas Novalium, seu possessionum, quae primum accesserunt exteris antea incultis, quando decimas alii jure poterant percipere, & ante perceperunt a tali v. g. Monasterio, vel Ecclesia. Haec questio mota fuit apud Gregorium IX. à Monachis contra Moniales, quae illis, licet alias ab eorum Monasterio cum pacifica sui juris possessione perceperint, negabant solvere decimas novalium, eò, quod credebant se munitas privilegio de decimis novalium non solvendis. Ad hanc questionem respondit Gregorius, ut habetur in c. Dudum, 31. h. t. De consilio Fratrum nostrorum decernimus juri praedictorum Prioris & Conventus super decimis novalium, in quarum erant possessione tempore illo, quo indulgentiae Apostolicae impetratae fuerunt, à parte altera decimis novalium non solvendis non debere per eas non facientes de hoc aliquam mentionem, praedictum generari.

Ex hac resolutione sequitur, in privilegio de decimis novalium non solvendis, non comprehendì decimas, tempore privilegii impetrato possessas ab aliis, nisi de possessione alterius fiat expressa mentio; quia Pontifex juri alieno, cujus pacificam possessionem quis habet, non intendit derogare per favorem alteri factum, quando id non est expressum. Unde quando uni Ecclesiae conceditur jus exigendi decimas ab alia, concessio intelligenda venit de solvendis decimis possessionum, & novalium existentium tempore concessionis; non autem eorum, quae primo accesserunt, nisi & de his in concessione cautum sit expresse. Hinc si Ecclesia B. sit in possessione percipiendi decimas ab Ecclesia C., & haec impetret privilegium non solvendi decimas novalium, primo natorum post concessionem factam Ecclesiae B. privilegium tenet; nam in hoc casu non impetratur privilegium subreptitiè, tacitè nimirum veritate, quod Ecclesia B. sit in possessione percipiendi decimas ex dictis novalibus; hoc enim verum non est, cum ponatur, ea novalia primum nata esse post concessionem factam Ecclesiae B. quin haec extenderetur ad futura. Si autem

tem alicui concedatur privilegium, non solvendi decimas simpliciter, cum hoc ipso tacite insinuetur, jus eas percipiendi, esse penes aliquem possessorem, non vitari privilegium, etiam tacita hac possessione; quia sufficienter insinuat petendo liberationem ab onere illas persolvendi.

1271 Quæri ulterius potest, an privilegium non solvendi decimas novalium perpetuo duret? Ad hanc quæstionem respondit Gregorius IX. ut habetur c. *fin.* h. t. Consultationi Vestrae respondemus, quod terra, de qua non extat memoria, quod aliquando cultura fuisse, redacta per religiosos viros noviter ad culturam, perpetuo debet quoad immunitatem de non solvendis decimis novalium jure censi. Cum aliis nonnunquam contingeret, indulgentiam de novalibus plus eis dispendii, quam utilitatis adferre. Ex quo textu sequitur ad datam quæstionem affirmativè sic resolvente textu relato. Ubi tamen nota per *novale* juxta jus canonicum intelligi terram, vel agrum de novo ad culturam reductum, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuisset, ut dicitur c. *Quid per novale* 21. de Verb. signific. Not. 2. terram, quæ semel est *novale*, retinere deinceps semper rationem *novalis*, quoad effectum, seu immunitatem de non solvendis decimis *Novalium*; adeoque semel exemptum à solutione decimarum ex Novalibus, censi exemptum semper, nisi talem immunitatem, seu privilegium perdat.

S. 3.

De Privilegio celebrandi in altari viatico, seu portatili.

1272 Anteresolut. not. 1. missam & celebrari & audiri debere regulariter in Ecclesia consecrata, vel benedicta, idque per c. 1. dist. 1. de Consecr. ibi: *Missarum celebrationes, non alibi, quam in sacratis Domino locis absque magna necessitate fieri debere, liquet omnibus; & c. sicut.* 11. cad. dist. ibi: *sicut non alii, quam sacrati Domino Sacerdotes debent missas cantare, nec sacrificia super altare offerre, sic nec in aliis, quam Domino sacratis locis, id est, in tabernaculis divinis, precibus à Pontificibus delibutis, missas cantare, aut sacrificia offerre licet, nisi summa coegerit necessitas. Satius ergo est missam non cantare, aut non audire, quam in illis locis, ubi fieri non oportet: nisi pro summa contingat necessitate: quoniam necessi-*

tas legem non habet. Unde scriptum est Vide ne offeras holocausta tua in omni loco, quem videris, sed in omni loco, quem elegerit Dominus Deus tuus. In *Domibus* tamen ab Episcopis, sive Presbyteris oblationes celebrari, nullatenus licet. c. *Missarum*, 12. ibid. ibi: *missarum solemniam non ubique, sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiseris, celebranda censemus, & c. 33. ibi: Unicuique fidelium in domo sua oratorium licet habere, & ibi orare: Missas autem ibi celebrare non licet.* Ex quibus textibus colligitur, etiam extra Ecclesiam, in casibus jure, vel privilegio permittis, licitum esse celebrare, non tamen sine ara portatili, ut constat ex c. *Quoniam* 12. h. t. de quo dicemus infra.

Not. 2. per decretum Concilii Trid. Sess. 22. de observand. & evitand. in celebr. missar. statui, ne locorum Ordinarii patiantur *privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad divinum tantum cultum dedicata oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda, & visitanda, sanctum hoc sacrificium à secularibus, aut regularibus quibuscunque peragi.* Sub hæc ad finem illius decreti subjungitur: *Hæc igitur omnia, quæ summam enumerata sunt, omnibus locorum Ordinariis proponuntur, ut non solum ea ipsa, sed quæcunque alia huc pertinere visa fuerint, ipsi pro data sibi à Sacrosancta Synodo potestate, ac etiam, ut delegati Sedis Apostolicae, prohibeant, mandent, corrigant, statuunt, atque ad ea inviolatè servanda censuris Ecclesiasticis, aliisque poenis, quæ illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant, non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscunque. Censent autem aliqui, facultatem Ordinariis concessam in cit. c. *Missarum*, per quam ex justa causa possint licentiam dare, celebrandi extra Ecclesiam, v. g. sub dio, vel in capella domus privata, etiam adhibito utroque altari, firmo scilicet, & portatili, per hoc decretum sublatam esse, pro qua opinione referuntur à Barbosa in hunc locum Trid. n. 18. Azor p. 1. l. 10. c. 26. q. 3. Valer. Reginald. l. 29. n. 179. & alii: Sed contrarium demonstrat usus, & praxis. Unde decretum illud (*ne patiantur*) negant esse prohibitivum etiam pro casu, quo est justa causa concedendi, Navarrus, Sayrus, Zerola, Bonacina, & alii apud Barbof. cit. n. 18.*

n. 18. idem sentientem de potest. Episcopi p. 2. allegat. 23. à n. 8. & dato, quòd decretum illud se porrigeret etiam ad hunc casum; non esse tamen ubique receptum cum eo rigore, demonstrat praxis contraria, quibus positis:

1274 **R. 1.** Episcopis, & his Superioribus concessum esse privilegium, cum altari viatico celebrandi, vel faciendi sibi celebrari, ubicunque; quin tamen violent interdictionum, id nimirum agendo in locis interdicto suppositis. Ita c. *quoniam*, 12. h. t. in 6. ibi: Quoniam Episcopi, eorumque Superiores se habent, diversis ex causis à suis Ecclesiis, & diocesis absentare frequenter, nec semper possunt commodè ad Ecclesias accedere pro missa celebranda, vel audienda in ipsis, *sine qua eos transire non decet absque causa rationabili ullam diem: præsentis constitutione indulgemus eisdem, ut altare possint habere viaticum, & in eo celebrare, ac facere celebrari ubicunque absque interdicti transgressione illis permittitur celebrare, vel audire divina.* Et quamvis etiam hoc privilegium Episcopis sublatum esse velint aliqui apud Barbosam in cit. loc. Trid. n. 16. alii tamen negant; cum Concilium per illud decretum solum intendat non tolerari *irreverentiam & abusum*, passim, & sine causa celebrandi extra Ecclesiam; quando autem Episcopi id agunt ex causa, quam insinuat ipse textus in cit. c. *quoniam*, abusus non est; ergo.

1275 **R. 2. c. In his**, 30. de privileg. Fratrum Minoribus indultum esse, ut ubicunque fuerint, sine parochialis juris præjudicio cum altari valeant viatico celebrare; & cum nonnulli hoc privilegium strictius interpretandum velint, dicentes, quòd per eam indulgentiam prædicti Fratres, *præter Episcoporum, Abbatum, & aliorum Prælatorum assensum facere hoc non possint*, propter quod eos celebrare juxta indulgentiam Apostolicam non permittebant: rescripsit Pontifex: *si res taliter se haberet, nihil eis conferret indulgentia memorata, sine qua id Episcopis, & aliis Prælatibus annuentibus liceret eisdem.* Quâ declaratione positâ, subjungit: mandamus, quatenus interpretatione hujusmodi reprobata, dum tamen ab aliis, quæ à jure parochiali proveniunt, se prorsus absteineant, datam eis sic licentiam celebrandi auctoritate nostra non differas publicare, ita, quòd dicti Fratres aliquam ex indulgentia nostra vide-

antur in hoc gratiam consecuti. Hoc privilegium à Gregorio IX. datum etiam esse Fratribus Prædicatoribus, tradit Gonzalez in cit. c. 30. n. 2. idque ex c. 7. de celebrat. missar. in 5. compilat. asserens in c. 1. de consecr. Eccles. n. 8. dictum privilegium confirmatum à Sixto IV. & Alexandro VI. quamvis apud Barbosam in cit. loc. Trid. n. 19. velint hoc privilegium illis ademptum esse per dictum decretum Trident. aliis contrarium sentientibus, de quibus Barbosam ibid. n. 19. §. contra.

Pro sententia, quæ dictorum privilegiorum revocationem affirmat, videtur satis multum facere, quòd habetur in Brevis Gregorii XIII. 1579. 1. Octobr. quo usus Altaris viatici Societati prius concessus à Paulo III. eidem quoad Missiones restituitur, ubi expressè dicitur: *Usus Altaris viatici à Concilio Tridentino univèrsè sublatum esse.* Coeterum nostræ Societati idem Gregorius XIII. in Bulla incip. *Decet*, 1575. 1. Maji, post Tridentinum concessit, quòd in Oratoriis, & Capellis, quæ in Societatis Domibus, Collegiis vel Residentiis per Provinciales approbatæ fuerint, & ad divinum duntaxat cultum destinata, missæ, & alia divina officia, sine alterius requisita licentia celebrari possint.

§. 4.

De Privilegiis Prælatorum Ecclesiasticorum.

1277 **L**oquimur de privilegiis competentibus jure communi; pro quibus not. 1. quatuor esse insignia pontificalia, mitram, pedum, seu baculum pastorem, annulum & sandalia. *Mitra*, seu apex nuncupatur multiplici nomine, scilicet *corona sacerdotalis*, sertum cum gemmis, *Pileus*, *Tiara*, *Cidaris*, *Phrygium*, *Lorum*, *Auriphrygium* circulare, *Infula*, *Diadema*, *Vitta*, ut cum variis Authoribus probat Gavantus p. 2. tit. 1. n. 6. Est ornamentum capitis, habens duo redimicula per axillas fluentia: item duo cornua accepta, à *Cidari* Hebræorum, referente quasi cornua Moylis ex consortio DEI. Sic Pereyra in Elucidario n. 857. quamvis alii velint per duo cornua significari duo Testamenta, vetus & novum, utriusque scientiam designantia.

Baculus signum est auctoritatis seu potestatis & disciplinæ, c. 1. de sacra unct. ubi habetur: quòd *Romanus Pontifex non usatur baculo pastorali* tum propter Mysti-

cam rationem. Quia baculus est potestas data per hominem, & Summus Pontifex à solo DEO potestatem accipit; ita Glossa ibidem. *Annulus* datur Prælati Ecclesiasticis in signum matrimonii spiritualis inter ipsos, & Ecclesiam initi. *Sandalia*, & *caliga* apud D. Hieronymum in *Isai.* l. 5. c. 20. pro eodem reputantur: verum distinguuntur in habitu Episcopali juxta Innocent. III. l. 2. c. 48. nam *Caliga* primum induuntur usque ad genua: at *Sandalia* pedes tantum contegunt. Dicitur *caliga*, quia ligantur, ex *Isid.* lib. 19. orig. c. 34. Cæterum etiam alia sunt ornamenta, quæ specialiter ornant Episcopum, ut sunt *Tunicella*, *Dalmatica*, *chiroteca*, *gremiale*, *pluviale*, *crux pectoralis* &c. de quibus videri potest Pereyra cit. à n. 377. & Ascanius Tamburin. de jure Abbat. tom. 1. dif. 20. q. 1. à n. 3.

1279 Not. 2. insignia Pontificalis dignitatis esse duplicia 1. quædam, quæ denotant solam dignitatem, quin adjuncta sit jurisdictione; quædam verò dignitatem cum jurisdictione, vel officio, ut potestate ordinandi, Chirimate inungendi, &c. Unde, cum permittitur, *crucem deferri ante se* sit signum potestatis, & jurisdictionis, Archiepiscopis id non permittitur extra suam provinciam, ut dicitur c. 1. Ut lite pendente; quod univèrsim intelligendum est, nempe nulli licere, extra suam provinciam, vel diocesim propriam, sine licentia diocesani, seu Ordinarii, uti Pontificalibus, quæ jurisdictionem denotent, aut ea exercere, prout etiam habetur in Clement. 2. h. t. ibi: *sua provincia, & sua diæcesis*.

1280 Si autem quæras, quid sit Pontificalia exercere? R. id explicari à P. Benedicto Pereyra in Elucidario exponente univèrsim idioma, seu proprietatem sermonis Theologici, Canonici, & civilis l. 3. elucidat. 5. sect. 3. n. 1663. ubi ait: *Pontificalia exercere*, est ordinare clericos, conficere chrisma, Episcopos consecrare, dedicare basilicas, & convocare ad Concilium, ut ex c. *quod sicut*, de elect. tradit Sanchez l. 7. dub. 16. n. 9. Unde, cum *Pontificalia exercere*, alicui prohibetur extra suam provinciam, vel diocesim, seu territorium sine licentia Ordinarii talis loci, eo ipso dictos actus jurisdictionis, & potestatis exercere illi interdictum est; quibus præmissis:

1281 Quæstio 1. est, quæ privilegia jure communi concessa sint Archiepiscopis? R.

de hoc agi in Clement. *Archiepiscopo*, 2. de privilegiis, ubi Clemens V. prout habetur in Concilio Viennensi, approbante Sacro Concilio concessit Archiepiscopis, quod per quavis loca exempta suæ Provincie transeuntes, vel ad ea fortè declinantes, *Crucem ante se portare*, liberè facere possint; 2. ibi *populo benedicere*; *divina officia privatim, vel publicè audire*, & ea in Pontificalibus etiam cum pallio celebrare diebus permissis (ut notat. Gloss. hic V. cod.) & *facere in sua præsentia celebrari*, non obstante quovis privilegio contrario. Ex quo deducunt aliqui Archiepiscopum jure communi, posse Pontificaliter celebrare in quolibet loco, etiam exempto suæ Provincie, etiam absque licentia Prælati loci exempti.

Dices: hoc ipso, quod aliquis locus sit talis exemptus ab Ordinario alicujus provincie, vel diocesis, talis locus non est in provincia, vel diocesi; ergo supposita tali exemptione non potest Archiepiscopus, vel Episcopus Pontificaliter celebrare in ejusmodi loco exempto sine licentia Prælati loci exempti. pat. consequ. 1. ex Trid. Sess. 6. de Reform. c. ult. ibi: *Nulli Episcopos liceat cujusvis privilegii prætextu Pontificalia in alterius Diocesi exercere, nisi de Ordinarii loci expressa licentia & in personis eadem Ordinario subjectis tantum: si secus factum fuerit, Episcopus ab exercitio Pontificalium, & sic Ordinati ab executione Ordinum sint ipso jure suspensi*. Secundò, quia privilegium jure communi illis concessum loquitur solum de locis propria Provincie, vel Diocesis.

Ante respons. nota, *locum exemptum* à Diocesano, ex hoc, quod exemptus sit, non propterea non esse in ejus Diocesi, nimirum materialiter & physice, sed tantum formaliter, nimirum quoad effectum jurisdictionis, relatè ad jurisdictionem, quam aliàs, seclusa tali exemptione, Ordinarius in eo loco exercere possit; & locus, qui licet materialiter, non tamen formaliter est in ejus diocesi, dicitur quidem in, sed non de diocesi ejus, prout colligi potest ex c. *Cum Episcopus*, 7. de offic. Ordin. in 6. ubi dicitur: *cum Episcopus in sua tota diocesi jurisdictionem ordinariam noscatur habere*: Dubium non existit, quin in quolibet loco ipsius diocesis non exempto pro se, vel per alium possit pro tribunali sedere, causas ad Ecclesiasticum forum spectantes audire:

dire: personas Ecclesiasticas (cum earum excessus exegerint) capere, ac carceri deputare: nec non & cetera, quæ ad ipsius spectant officium, liberè exercere.

1284 Nam si Episcopus possit suam jurisdictionem etiam contentiosam exercere in quemlibet locum, qui solum materialiter est in ejus diocesi, episcopo id possit etiam in loco exempto, quia exemptio non facit talem locum esse extra ejus diocesim materialiter & physicè, seu localiter; sed hæc sequela in cit. c. Cum Episcopus, negatur, cum expressè dicatur in quolibet loco sua diocesis non exempto; erga cum dicitur, quod Episcopus jurisdictionem non possit exercere in loco suæ diocesis exempto, intelligitur de exempto, exemptione, quæ locus constituitur formaliter extra diocesim, licet materialiter, seu localiter sit in ea. Unde quando dicitur: paria sunt, esse extra territorium, & esse in loco exempto, verum est, si intelligatur formaliter esse extra, non autem si materialiter, quo posito:

1285 R. antecedens verum esse, quod talis locus non sit formaliter, bene tamen materialiter in ejus provincia, vel diocesi; hinc N. conseq. ad 1. hujus probat. R. Tridentinum loqui de loco, qui nec materialiter est in ejus provincia, vel diocesi; ad 2. prob. R. textum illius privilegii necessariò debere intelligi de loco, qui non tantum materialiter, sed etiam formaliter est in ea provincia, vel diocesi. Cum enim loquatur de loco etiam exempto illius provincie, intelligi necessariò debet de exemptione ceteroquin tali loco concessa, sed exemptio, quæ locus existens physicè intra Provinciam, sit physicè extra illam, non est ulli loco data, nec dari potuit, pro tempore, quo in ea physicè est; ergo solum loquitur de concessione, seu exemptione, quæ non sit de diocesi, seu qua non sit formaliter & juridicè in ea. Nec sibi contradicunt Tridentini prohibitio, & privilegium juris communis, de quo n. 1281. illud enim loquitur de actu jurisdictionis contentiosæ, vel cum insignibus, qua denotant jurisdictionem, in loco exempto non exercendo; non autem istud; cum loquatur solum de actibus cum insignibus Pontificalibus, qui sunt sine jurisdictione.

1286 Quæstio est 2. quæ privilegia de jure communi concessa sint Episcopis? R. in Tom. V.

cit. c. Archiepiscopo, illis idem quoad potestatem benedicendi populum, audiendi divina, vel faciendi sibi celebrari, aut personaliter celebrandi etiam in Pontificalibus in locis suæ diocesis, quantumvis privilegiatis, & aliis exemptis, concessum esse quod Archiepiscopis; quia textus loquens de Episcopis, postquam egit de Archiepiscopis, vitur verbis posteriora cum prioribus connectentibus, ibi: simili modo, cum ea tamen clausula, quæ non tantum afficiat Episcopos, sed etiam Archiepiscopos, si tamen quod prætextu concessionis hujusmodi, in locis ipsis exemptis, vel circa hoc privilegiatis, nullam aliam jurisdictionem idem Archiepiscopus, vel Episcopus exerceat, nec personis exemptis, vel privilegiatis molestiam inferat, vel gravamen, nullumque exemptioni, vel privilegiis eorundem aliud præjudicium generetur, nec ipsis Archiepiscopo, vel Episcopo jus aliud quomodolibet acquiratur.

Quæstio est 3. quæ privilegia de jure communi concessa sint Abbatibus, & aliis Ecclesiarum Prælatibus, Episcopo inferioribus? R. reperiri duo; de primo sic loquitur textus in c. Apostolica 6. h. r. in 6. Ut Apostolica Sedis benignitas (quæ nonnullis Abbatibus, aliisque Prælatibus, quibus non competit ex propria dignitate, concessit in Ecclesiarum suarum gloriam, & honorem, quod mitrâ, & aliis Pontificalibus uti possint) provideat, ne inde scandala oriantur, sic tamen, quod ipsi privilegiati suorum privilegiorum non frustrarentur effectu, & ex majoritate ac decore majori ornatuum, majoritas appareat dignitatum: De fratrum nostrorum consilio præsentis decreto statuimus, ut Abbates, & alii, quibus mitra usus est ab eadem Sede concessus, exempti quidem in provincialibus Conciliis, & episcopalibus Synodis (quibus nonnulli eorum interesse tenentur) mitris tantummodo aurifrisatis (non tamen aureas, vel argenteas laminas, aut gemmas habentibus) uti possint: Non exempti verò simplicibus, & albis, ac planis utantur. In aliis verò locis exemptis, & non exemptis mitris liceat illis uti, prout concessa eis ab eadem Sede indulta permittunt.

Secundum habetur in c. Abbates, 3. h. 1288 t. in 6. ibi: Abbates, quos Apostolica Sedes in exhibitione benedictionis super populum speciali privilegio insignivit: in Ecclesiis, quæ ad eos pertinent pleno jure, quando

quando in eis divina officia celebrant, possunt post Missarum solennia, & vespertinas, ac matutinas laudes benedictionem solennem super populum largiri. Alibi autem publicè aut per vias, civitates, castra & villas, populis & plebibus benedictionem facere, vel impartiri non valeant. Nisi hoc eis expresso Apostolico privilegio sit concessum. Nec eis licitum sit aliis, quàm Monasteriorum suorum conversis, & qui ad illa convolverint, & in quos Ecclesiasticam, & quasi Episcopalem jurisdictionem obtinent, primam clericalem conferre tonsuram. Nisi eis id competat ex pleno præfatæ Sedis indulto.

1289 Ex dictis iuribus sequitur. 1. Abbates, & alios Episcopis inferiores Ecclesiarum Prælatos, quibus à Sede Apostolica concessus est usus mitræ, hac uti possent etiam in provincialibus Conciliis, & Episcopaliibus Synodis, eo tamen discrimine, ut, si non sint exempti, utantur mitris simplicibus, albis, ac planis; si autem exempti, tantum aurifrisiatis, non tamen aureas, vel argentæas laminas, vel gemmas habentibus.

1290 Sequitur 2. quamvis non omnibus Abbatibus, & aliis Ecclesiarum Prælatibus Episcopo inferioribus, ratione dignitatis propriæ competat usus mitræ, & Pontificalium (ex cit. c. *Ut Apostolica*, ibi: *quibus non competit ex propria dignitate, quod mitræ, & aliis Pontificalibus uti possint*) posse tamen illis de jure communi uti ex privilegio concessio in Ecclesiarum suarum gloriam, & honorem in propriis Ecclesiis, in aliis autem locis exemptis, & non exemptis mitris uti eis licere, prout concessa eis ab eadem Sede indulta permittunt, jure nimirum speciali.

1291 Sequitur 3. Abbates, & Prælatos prædictos, qui habent jus mitræ, ac Pontificalium, & Ecclesiæ suæ pleno jure præsent, ex privilegio de jure communi præter facultatem post missarum solennia, vespertinas, ac matutinas laudes, benedictionem super populum largiendi, posse conferre primam tonsuram suorum Monasteriorum Conversis (non autem aliis;) nisi plus competat ex indulto Apostolico. Et quamvis aliqui hoc extendant ad ordines etiam minores, textus tamen de hoc nihil dicit. Unde necesse est hanc potestatem, quoad minores ordines, ex aliis indultis esse concessam, cum generali consuetudine, ac

praxi confirmetur, de quo Sylvester V. Ordo, 3. q. 2. Nec juvat, quod in textu sermo sit de habentibus jurisdictionem quasi Episcopalem; hæc enim non importat potestatem ordinis.

Not. autem ea verba in cit. c. *Abbates*, 1279. 3. *Nec eis liceat aliis, quàm suorum Monasteriorum Conversis, & qui ad illa convolverint, & in quos Ecclesiasticam, & quasi Episcopalem jurisdictionem obtinent, primam clericalem conferre tonsuram*, ex Trid. Sess. 23. c. 10. intelligenda, ne cuiquam, qui Regularis subditus non est, tonsuram, vel minores ordines conferant, ut rectè notat Wagnereck in Exegesi ad cit. c. *Abbates*.

ARTICULUS VII.

De Excessibus Privilegiatorum.

PER excessum, quem faciunt Privilegiati, ratione, vel occasione privilegiorum, intelligitur *abusus*. Pro intelligentia illius regula, quæ habetur c. *privilegium*, 11. q. 3. & statuit, *privilegium amitti per abusum*, Suarez l. 8. de Legibus c. 36. triplicem *abusum* distinguit: unus est *quasi formalis* in ipso actu, privilegii excedendo usum, nempe faciendo plus, quàm privilegium concedit, ad quem proinde spectat omnis injusta, & irrationabilis extensio privilegii. Secundus *abusus* dici potest *occasionalis*, in quo privilegium se habet per modum objecti, seu potius occasionis moventis; ut cum quis ex privilegio sumit occasionem delinquendi. Tertius est, cum quis suis pravis moribus directè repugnat fini privilegii, seu destruit fundamentum illius: sic beneficiarius habens privilegium, ut sit absens propter studium, dicitur eo abuti, quando neglecto studio aliis actionibus inutiliter occupatur. Quamvis autem multa jam dixerimus supra de abusibus privilegiorum; & consequente illorum ex ea causa amissione; in sequentibus tamen attingemus in particulari ea tantum, quæ in hoc titulo à sacris canonibus insinuantur. Complures ejusmodi excessus, per Ordinarios ad Pontificem delati habentur in c. *Cum & plantare*, 3. h. r. nimirum, quod Regulares aliqui privilegiis sibi à Sede Apostolica concessis abutentes, Ecclesias, & decimas de manu Laicorum sine consensu Episcoporum recipiant; quod excommunicatos & interdictos ad Eccle-